

Nr 294.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag till statsverket åliggande, av andra medel ej utgående ersättningar i anledning av olycksfall i arbete m. m.; given Stockholms slott den 21 maj 1943.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Gustav Möller.

Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Maj:ts Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 21 maj 1943.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ, ROSANDER, GJÖRES, EWERLÖF.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anför chefen för socialdepartementet, statsrådet Möller.

I årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t på min hemställan under femte huvudtiteln (punkt 35) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till statsverket åliggande, av andra medel ej utgående ersättningar i anledning av olycksfall i arbete m. m. för budgetåret 1943/44 beräkna ett förslagsanslag av 2,400,000 kronor. Jag anhåller nu att få till fortsatt behandling upptaga berörda spörsmål.

Ett anslag med samma rubricering har tidigare, sedan åtskilliga år tillbaka, varit uppfört under tolfte huvudtiteln. För innevarande budgetår har för ändamålet anvisats ett förslagsanslag av 2.200,000 kronor.

I skrivelse den 31 augusti 1942 har *riksförsäkringsanstalten* — efter erinran att från anslaget i första hand utbetalades ersättningar jämlikt föreskrifterna i kungörelsen den 30 november 1917 (nr 832) angående särskilda bestämmelser i fråga om tillämpning av 1916 års olycksfallsförsäkringslag å arbetare, som användas till arbete för statens räkning (denna kungörelse har numera upphävts och ersatts genom kungörelse den 30 juni 1942, nr 678, som länder till efterrättelse från och med den 1 juli 1942) — omnämnt, att nettokostnaderna för ersättningar enligt 1917 års kungörelse för budgetåret 1941/42 utgjort 852,724 kronor.

Riksförsäkringsanstalten har vidare meddelat, dels att anstalten härutöver under sistnämnda budgetår enligt vissa andra författningar än 1917 års kungörelse från anslaget utbetalat ett belopp av sammanlagt 619,705 kronor, därav 586,532 kronor — avseende första halvåret 1942 — jämlikt förordningen den 19 december 1941 (nr 942; ändr. 244/1942) angående dyrtidstilllägg åt vissa livräntetagare enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete m. m., dels ock att statskontoret och länsstyrelserna under budgetåret 1941/42 jämlikt av Kungl. Maj:t meddelade särskilda föreskrifter från anslaget utbetalat ersättningar till ett belopp av 15,909 kronor. Sammanlagda utgifterna från anslaget under sagda budgetår hade alltså uppgått till (852,724 + 619,705 + 15,909) 1,488,338 kronor.

Riksförsäkringsanstalten har i detta sammanhang ytterligare anfört:

Genom kungörelsen den 30 juni 1942, nr 678, har för statens arbetare införts rätt till ersättning jämväl vid skada till följd av olycksfall utom arbetet, där arbetaren jämlikt kollektivavtal är tillförsäkrad rätt till försäkring härför på arbetsgivarens bekostnad.

Vidare har genom lag den 28 juni 1941, nr 540, införts viss ändring i lagen den 11 juni 1937, nr 348, om krigsförsäkring för ombord å fartyg tjänstgörande personer. Genom denna ändring har ersättning enligt sistnämnda lag tillförsäkrats jämväl statlig befattningshavare, som under utövande av sin befattning tjänstgör ombord å utländskt fartyg. Ett ersättningsfall har under innevarande budgetår hittills inträffat.

Förutom enligt förutnämnda författningar skall från förevarande anslag ersättning utgå enligt förordningen den 13 april 1940, nr 213, till person, som tjänstgjort å svenskt fartyg, vilket förlist utom riket, om denne under hemresa med fartyg drabbas av olycksfall till följd av krigsåtgärd. Hittills hava inga nämnvärda ersättningar utgått på grund av dylika fall, men då nyligen några sjömän omkommit under hemresa, torde innevarande budgetår rätt avsevärda kostnader för sådana ersättningar komma att uppstå.

Angående anslagsbehovet för budgetåret 1943/44 har riksförsäkringsanstalten gjort följande uttalanden:

Belastningssiffrorna för utgivna ersättningar jämlikt 1917 års kungörelse utvisa en betydande fortgående stegring, vilken varit särskilt framträdande under de två senast förflutna budgetåren. Till övervägande delen synes denna ökning vara hänförlig till ökad sysselsättning av arbetskraft för statens räkning. För nästkommande budgetår torde en ytterligare stegring av liv-

ränteutgifterna vara att vänta. Det är emellertid under nu rådande förhållanden icke möjligt att med någon grad av säkerhet förutse, huruvida och i vad mån även kostnaderna för övriga ersättningsformer komma att undergå fortsatt ökning. Utgifterna enligt den nya kungörelsen av den 30 juni 1942 torde emellertid bära anslås till omkring 1,100,000 kronor.

Kostnaderna för övriga ersättningar kunna med ledning av vad förut anförts beräknas till omkring 700,000 kronor, därvid dyrtidstillägg enligt förordningen nr 942 år 1941 beräknats utgå för senare halvåret 1943.

Sammanlagda anslagsbehovet skulle således utgöra 1,800,000 kronor.

Vad först beträffar kostnaderna enligt kungörelsen den 30 juni 1942, nr 678, torde desamma i överensstämmelse med riksförsäkringsanstaltens förslag kunna uppskattas till 1,100,000 kronor. *Departements-
chefen.*

Övriga från förevarande anslag utgående ersättningar hava av riksförsäkringsanstalten uppskattats till 700,000 kronor, därvid emellertid dyrtidstillägg enligt förordningen den 19 december 1941 (nr 942; ändrad 244/1942) angående dyrtidstillägg åt vissa livräntetagare enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete, m. m. — vilken förordning gäller från och med den 1 januari 1942 till och med den 31 december 1943 — blott beräknats för senare halvåret 1943. I proposition denna dag, nr 293, har Kungl. Maj:t för riksdagen framlagt förslag till förordning angående dyrtidstillägg åt vissa livräntetagare enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete, m. m., avsedd att gälla från och med den 1 januari 1944 till och med den 31 december 1945. Enligt detta förslag skulle här ifrågavarande dyrtidstillägg höjas från 15 procent till 20 procent. Vid bifall härtill torde de från anslaget utgående ersättningar, som icke gäldas enligt kungörelsen den 30 juni 1942, nr 678, bära uppskattas till i runt tal 1,600,000 kronor.

Det totala medelsbehovet skulle alltså bli (1,100,000 + 1,600,000) 2,700,000 kronor.

I nyssnämnda proposition har förutsatts, att riksdagens medgivande skulle inhämtas för Kungl. Maj:t att åt personer, som i anledning av olycksfall eller sjukdom, som inträffat efter 1941 års ingång, äro berättigade till sjukpenning eller livränta enligt någon av förordningarna om olycksfalls- och yrkes-sjukdomsersättning åt tvångsarbetare m. fl. eller åt fångar m. fl., för tiden den 1 januari 1944—den 31 december 1945 bevilja sådan dyrtidskompensation, att beloppen av nämnda förmåner uppgå till vad som skulle hava utgått, därest den i förordningarna fastställda maximigränsen för inkomst — 1,764 kronor — höjts med 40 procent. Dylikt medgivande torde här bära begäras.

Jag får vidare erinra, att enligt det förslag till förordning angående dyrtidstillägg, som framlagts i nyssnämnda proposition, för tiden 1 januari 1944—31 december 1945 dyrtidstillägg skulle enligt vissa grunder utgå å de ersättningar, som gäldas 1) enligt förordningen den 18 juni 1909 (nr 89) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, 2) enligt kungörelsen den 18 juni 1925 (nr 268) angående höjning av ersättning, som utgår enligt nyssnämnda förordning, 3) enligt förordningen den 18 juni 1927 (nr 234) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen

under militärtjänstgöring, och 4) enligt förordningen den 1 juni 1923 (nr 138) angående ersättning av statsmedel för skada till följd av olycksfall, som förorsakats av krigsförhållandena under 1914—1919 års världskrig. Dessa dyrtidstillägg torde böra få bestridas, såvitt fråga är om dyrtidstillägg å ersättningar, som utgå enligt de under 1)—3) angivna författningarna, från förslagsanslaget till bidrag till ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, samt, såvitt fråga är om dyrtidstillägg å ersättningar, som utgå enligt förordningen den 1 juni 1923 (nr 138), från förslagsanslaget till ersättning för skada till följd av olycksfall, som förorsakats av krigsförhållandena under 1914—19 års världskrig. Riksdagens medgivande i ämnet torde böra utverkas. Sistnämnda två anslag, som tidigare anvisats under tolfte huvudtiteln, hava för nästa budgetår anvisats under fjärde huvudtiteln. De dyrtidstillägg, som enligt nu gällande bestämmelser utgå å ifrågavarande ersättningar, bestridas från respektive, under tolfte huvudtiteln uppförda anslag.

I förevarande sammanhang har jag funnit mig böra anmäla, att jag, därest riksdagen icke har något att däremot erinra, har för avsikt föreslå, att olycksfallsförsäkringen för elever vid anstalter för yrkesutbildning — i anledning av ett förslag från kanslern för rikets universitet — utökas att omfatta elever vid, bl. a., de högre kurserna vid Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut, de medicinska fakulteterna vid universiteten i Uppsala och Lund samt karolinska mediko-kirurgiska institutet, de matematisk-naturvetenskapliga sektionerna av filosofiska fakulteterna vid nyssnämnda universitet samt matematisk-naturvetenskapliga avdelningen vid Stockholms högskola, dock endast vad beträffar institutionerna i de kemiska, fysiska, biologiska och geologiska ämnena, tandläkarinstitutet, tekniska högskolan, Chalmers tekniska högskola, farmaceutiska institutet, skogshögskolan och lantbrukshögskolan.

Under åberopande av vad jag i det föregående anfört får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

I) medgiva

a) att Kungl. Maj:t åt personer, som i anledning av olycksfall eller sjukdom, som inträffat efter 1941 års ingång, äro berättigade till sjukpenning eller livränta enligt förordningen om olycksfalls- och yrkessjukdomsersättning åt tvångsarbetare m. fl. eller förordningen om olycksfalls- och yrkessjukdomsersättning åt fångar m. fl., må för tiden från och med den 1 januari 1944 till och med den 31 december 1945 bevilja sådan dyrtidskompensation, att beloppen av nämnda förmåner uppgå till vad som skulle hava utgått, därest den i förordningarna fastställda maximigränsen för inkomst — 1,764 kronor — höjts med 40 procent;

b) att dyrtidstillägg enligt av Kungl. Maj:t i proposition denna dag, nr 293, föreslagna grunder må för tiden 1 januari

—30 juni 1944 bestridas — såvitt fråga är om dyrtidstilllägg å ersättning, som gäldas enligt förordningen den 18 juni 1909 (nr 89) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, enligt kungörelsen den 18 juni 1925 (nr 268) angående höjning av ersättning, som utgår enligt nämnda förordning, och enligt förordningen den 18 juni 1927 (nr 234) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring — från förslagsanslaget till Bidrag till ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, och — såvitt fråga är om dyrtidstilllägg å ersättning, som utgår enligt förordningen den 1 juni 1923 (nr 138) angående ersättning av statsmedel för skada till följd av olycksfall, som förorsakats av krigsförhållandena under 1914—1919 års världskrig — från förslagsanslaget till Ersättning för skada till följd av olycksfall, som förorsakats av krigsförhållandena under 1914—19 års världskrig;

II) till *Statsverket åliggande, av andra medel ej utgående ersättningar i anledning av olycksfall i arbete m. m.* för budgetåret 1943/44 under femte huvudtiteln anvisa ett *förslagsanslag* av 2,700,000 kronor.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen lämnar Hans Maj:t Konungen bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

N. O. Aurelius.
